

ROLE BANK V DOBĚ EKONOMICKÉHO OŽIVENÍ, OBNOVY A POSÍLENÍ ODOLNOSTI: POUČENÍ Z PANDEMIE

Petr Zahradník

Ekonomické a strategické analýzy

Česká spořitelna

BANKY A REGULACE

- **Robustní reakce na příčiny a projevy krize 2008 – 2009: přijetí nové bankovní a finanční regulatorní a dohledové legislativy; tehdejší velmi rychlá reakce na straně EU, vedoucí k přijetí zásadně pozměněné architektury regulatorního a dohledového rámce nad finančním trhem, s prioritním zaměřením se na makroekonomickou stabilizaci, finanční stabilitu a výkon dozoru nad finančním trhem; vznik Evropského systému pro finanční dohled (ESFS) opírajícího se o Evropský orgán pro bankovníctví (EBA), Evropský orgán pro cenné papíry a kapitálové trhy (ESMA) a Evropský orgán pro pojištění a zaměstnanecké penzijní systémy (EIOPA); to vše doplněno o Evropský výbor pro systémová rizika (ESRB); jádrem regulatorního rámce je platforma Bankovní unie, založená na pěti pilířích: Jednotném souboru pravidel (SRB), včetně směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích, o systémech pojištění vkladů či ozdravných posdupech a řešení bankovních krizí, Jednotném mechanismu dohledu (SSM), Jednotném mechanismu pro řešení krizí (SRM), a zatím nenaplněných Evropském systému pojištění vkladů (EDIS) a Snížení rizik v bankovním sektoru;**
- **Po 10 letech fungování této architektury: evropský bankovní systém je výrazně stabilnější, kapitálově podstatně silnější (CET1 vzrostl z 9% v roce 2011 na 15% na konci roku 2019) a úvěrové portfolio je výrazně zdravější;**

BANKY A REGULACE

- Žádná podobná opatření nejsou nyní na pořadu dne, pouze flexibilnější výklad stávajících pravidel a učinění určitých přechodných výjimek, reagujících na nový typ nejistoty s cílem umožnění pokud možno normálního fungování bank;
- Na unijní úrovni došlo k posunutí provádění stress-testů z roku 2020 na rok 2021; došlo k zesílení transparentnosti ohledně informací o expozici bank a kvality aktiv s ohledem na dopady pandemie na klienty;
- Došlo maximálně k flexibilnímu přizpůsobení výkladu stávajících pravidel (pokyny k implementaci regulatorního rámce a identifikace oblastí, kde jsou určitá přechodná přizpůsobení potřebná – například pokyny k uplatnění platebních moratorií či vyhnutí se předčasné reklasifikaci do statutu rizikových úvěrů, ochrana klientů s úvěrovým závazkem, kteří čelí přechodným problémům s likviditou) – cílem je, aby tok úvěrování mohl zůstat v maximální míře v normálním módu.

BANKY A OŽIVENÍ (CYKLICKÉ)

Velmi podstatný parametr pro návrat k novému normálu; šance na dosažení předpandemické úrovně na přelomu 2022 a 2023

		2020	2021	2022
HDP	EU	-6,1	4,2	4,4
	Česká republika	-5,6	3,4	4,4
Inflace	EU	0,7	1,9	1,5
	Česká republika	3,3	2,4	2,2
Nezaměstnanost	EU	7,1	7,6	7,0
	Česká republika	2,6	3,8	3,5
Rozpočtové saldo	EU	-6,9	-7,5	-3,7
	Česká republika	-6,2	-8,5	-5,4

BANKY A OŽIVENÍ (CYKLICKÉ)

- **Inflační vývoj a úrokové sazby; krátkodobý tlak na vzlínání inflace pod vlivem oživení vynuceného odkladu spotřeby v minulém roce, versus opatrnost a stlačení poptávky pod vlivem negativních dopadů pandemie; oživení spotřeby bude spíše pozvolné a rozložené v čase;**
- **Investice; hlavní tahoun ekonomického oživení v následujících dvou letech; spouštěčem investičních aktivit může být Národní plán obnovy, proces spravedlivé transformace a možnosti Modernizačního fondu EU, které funkčně doplní dominantní soukromé zdroje;**
- **Obnova produktivity; potřeba vyřešení vazby mezi prudkým poklesem ekonomického výkonu na straně jedné, a prakticky nezměněnou mírou nezaměstnanosti doprovázenou stabilní úrovní reálného příjmu; dlouhodobě neudržitelný stav, který může vyvolat falešné představy o stavu ekonomiky a nerealistická očekávání;**
- **Fiskální konsolidace; největším nákladem dosavadního průběhu pandemie bylo robustní zhoršení ukazatelů fiskální disciplíny; není pochyb o potřebnosti zvýšení fiskálních transferů a úlevách na příjmové straně rozpočtu, nicméně pouze po dobu bezpodmínečně nutnou, po které musí následovat přesvědčivá fiskální konsolidace.**

BANKY A OBNOVA (STRUKTURÁLNÍ)

- Post-pandemická obnova nepřináší pouze snahu o návrat do nového normálu, ale je příležitostí k provedení zásadních strukturálních změn; dvojitá transformace (zelená a digitální); Zelená dohoda pro EU, pokud je vnímána v celém svém kontextu a s časovými milníky v letech 2030 a 2050, je příležitostí, nikoliv překážkou; baterie a skladování energie, cirkulární ekonomika a výrobní kapacity zpracování odpadu, posílení potravinové soběstačnosti nikoliv cestou restriktivních kvót, ale podporou místních výrobců, infrastruktura pro alternativní paliva a pohonné hmoty, podpora kombinované dopravy a inteligentní mobility, inteligentní stavebnictví apod.;
- Schopnost bank participovat na realizaci Národního plánu obnovy; poradenství a projektová příprava proveditelnosti, financování projektů podpořených NPO, financování doprovodných projektů a navýšení zdrojů pro podpořené projekty;
- Připravenost na vlastnické změny; nelze vyloučit ani významnější vlastnické změny, které jsou někdy odhadovány jako nejrobustnější od doby privatizace před 20 – 30 lety; banky by měly být připraveny finančně podpořit zřejmě větší počet transakcí tohoto typu a tím i přispět k efektivnější akumulaci a lokaci kapitálu;
- Specifická role pro jednu speciální banku: Národní rozvojovou banku, ideální příležitost stát se klíčovým aktérem financování významných podnikatelských i infrastrukturních projektů, kde existuje též významný veřejný zájem (aniž by vytlačovala z trhu komerční instituce, ale byla pro ně partnerem).

BANKY A ODOLNOST

- Stávající období je též dobrou příležitostí pro posílení odolnosti ekonomického i společenského systému, především ve smyslu odstraňování rizik plynoucích přímo z pandemie (akceschopnost zdravotnických a sociálních služeb, distribuce zdravotnického materiálu, síla farmaceutických výrobních kapacit), tak rovněž dalších slabin, nerovnováh či příkladů tržních selhání, které po dobu takto zásadního exogenního šoku nastalou situaci dále zhoršují; proto je žádoucí podpora aktivit spojených s posílením funkčnosti veřejného sektoru, k pokrytí a posílení spolehlivosti sítí pro přenos informací, posílení autonomie a vlivu v rámci podnikatelského sektoru, ale i řešení rozevírajících se nůžek ve vývoji vyspělosti regionů;
- Neřešení těchto slabin a nerovnováh představuje nepřímou hrozbu pro vlastní stabilitu bankovního sektoru;
- Vhodným vodítkem pro posouzení odolnosti ekonomického systému, které by mělo být i na úrovni bank vnímáno, jsou ukazatele používané na úrovni Evropského semestru; je důležité sledovat jejich vývojový trend a především změnu trendu, která může indikovat vážnou reálnou ekonomickou poruchu se závažnými následky.

Zdroj:

- Zostření konkurence s jinými aktéry v sektoru finančního zprostředkování; prudký rozmach alternativních forem finančního zprostředkování mimo bankovní sektor;

- Prolínání finančních inovací s technologickými;

BANKY A UDRŽITELNOST

- Udržitelnost není pouze zelená a digitální transformace; důležitý je též její regionální rozměr, sociální aspekty, schopnost čelit nerovnováhám a odstraňovat je, či účinně řešit případy tržních selhání; zkušenost probíhající pandemie včlenila do konstrukce udržitelnosti ještě čtvrtý rozměr – odolnost; udržitelnost je obecně definována jako zajištění dlouhodobé rovnováhy a vyváženosti ekonomického, sociálního a environmentálního rozměru rozvojových aktivit, respektující též regionální aspekt, a zajištění toho, že nebude umožněno, aby se jeden z těchto rozměrů rozvíjel na úkor těch zbývajících;
- Pozvolná příprava na EU taxonomii; pravidla a principy pro usnadnění a podporu udržitelných investic; částečně nezávazný, informativní nástroj, částečně však zárodek procesních pravidel, který je od června 2020 v podobě nařízení ukotven v legislativě EU, a s momentem účinnosti v lednu 2022 pro první dva environmentální cíle a v lednu 2023 pro zbývajících čtyři zásadně změnil prostředí pro rozhodování o investicích jak na straně bank a finančních společností, tak na straně dozorčích a kontrolních orgánů, vykonávajících vůči nim svou činnost;
- Nástroj, který napomáhá investorům, společnostem, emitentům, promotérům a tvůrcům projektů směřovat strukturální transformaci k nízkouhlíkové, odolné a zdrojově efektivní ekonomice; stanovuje výkonnostní stropy (vztažené k technickým kritériím, která jsou předmětem systematického komplexního screeningu) pro ekonomické aktivity, které mají významný přínos k jednomu ze šesti environmentálních cílů (zmírnění klimatické změny, přizpůsobení klimatické změně, udržitelnost vodních a námořních zdrojů, transformace k cirkulární ekonomice, prevence a kontrola znečištění, ochrana a obnovování biodiverzity a ekosystémů)

KONTAKT



@Research_sporka

Petr Zahradník

Ekonomické a strategické analýzy

Česká spořitelna, a.s.

Budějovická 1518/13b

Praha 4, 140 00

tel.: +420 602 558802

e-mail: pzahradnik@email.cz

Děkuji Vám za pozornost!

